

Ще одним перспективним напрямом удосконалення ОП «Економіка» в університеті є підготовка майбутніх фахівців економічного профілю з вільним володінням іноземною мовою.

Викладений матеріал дозволяє зробити висновки, що сучасний ринок праці, який характеризується мобільністю, гнучкістю, динамікою та інноваційними змінами, висуває нові критерії до підготовки майбутніх фахівців – економістів. Тому, щоб відповідати вимогам роботодавців за рівнем професійної підготовки, випускник повинен мати хороші адаптивні та творчі здібності до фаху, креативне мислення та постійно удосконалюватися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стандарт вищої освіти України. Магістр. Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Спеціальність 051 Економіка. Київ, 2020.
2. Рудніцька К. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. Вип. 2 (41). С. 222–224.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕСИ ДИФУЗІЇ ЕКОІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ПОЛЬЩІ

Корольчук Л. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Луцького національного технічного університету*

Постійні зміни в умовах функціонування сучасної економіки та посилення уваги до питань захисту навколишнього середовища змушують компанії впроваджувати системи екологічного менеджменту та різні види екоінновацій. Екоінновації є одним з основоположних чинників ідеї сталого розвитку. Вони сприяють розвитку циркулярної економіки та поширенню так званих чистих технологій. Для України, яка обрала шлях до сталого розвитку та знаходиться на порозі післявоєнного відновлення, а отже великої якісної трансформації у бік ресурсозберігаючої економіки, важливо переймати прогресивний досвід європейських країн щодо озеленення економіки. В даному контексті вивчення рівня дифузії екоінновацій на підприємствах Польщі може мати високу наукову цінність з точки зору посилення міждержавної та міжрегіональної трансграничної співпраці між двома країнами з метою бенчмаркінгу найуспішніших практик для їх подальшої інтеграції в діяльність українських компаній.

Польський ринок зелених технологій знаходиться на ранній стадії розвитку. На думку авторів звіту, підготовленого для Обсерваторії еко інновацій [2], найбільш значущі перешкоди для озеленення економіки у Польщі мають насамперед економічний характер, а саме: висока вартість впровадження екоінновацій, складний доступ до капіталу, невизначена рентабельність інвестицій та слабка система економічних та фіскальних стимулів для дифузії екоінновацій. Іншою

проблемою є брак достовірних даних про потенційні економічні вигоди від впровадження екоінновацій, а також адміністративні бар'єри.

Серед зовнішніх факторів, що впливають на процес дифузії екоінновацій, у літературі виділяють конкуренцію, проекологічні очікування споживачів, екологічні норми та інструменти, що випливають з них, рівень розвитку науки і техніки, економічний і соціальний прогрес, зміни в рівні екологічної свідомості. З іншого боку, внутрішні фактори, які набагато набагато рідше беруться до уваги, включають: екологічну свідомість і прагнення менеджерів, добровільні зобов'язання, екологічну політику компанії, конкурентну стратегію, тобто всі фактори, що впливають на функціонування системи менеджменту на підприємстві [3].

Драйвери та бар'єри для екоінновацій у Польщі були ретельно вивчені М. Урбаніцем [5], який дійшов до висновку, що позитивний вплив на дифузію екоінновацій на польських підприємствах має велика кількість розроблених стратегічних документів різних рівнів, направлених на екорозвиток, створення численних місцевих ініціатив, які можуть залучатися до просування екоінновацій, впевнена консолідація науково-технічної бази, жорстке законодавство про охорону навколишнього середовища. Натомість серед бар'єрів автор визначає наступні: високий рівень ризику інвестицій в екоінновації (невизначеність ринку), обмеженість знань про економічні вигоди від екоінновацій, недостатня співпраця між дослідницькими підрозділами та компаніями, відсутність політичного та соціального клімату для розвитку екоінновацій, надмірна фінансова підтримка ЄС традиційних секторів та транспортної інфраструктури на потивагу підтримки НДДКР та впровадження інновацій.

У своєму дослідженні М. Козуч об'єднує фактори впливу на дифузію екоінновацій на польських підприємствах у чотири групи [4]: правові умови – інструменти прямого впливу на проекологічну поведінку підприємств; технічні умови – сучасні, економічно ефективні технологічні та технічні рішення; мікроекономічний розрахунок рентабельності інвестицій – порівняння витрат на витрат на викиди з витратами на скорочення викидів; створення «екологічного» іміджу підприємств.

Дослідження показують, що проблема дифузії екоінновацій на підприємствах Польщі є широкою і складною. Екоінновації тісно пов'язані з інноваціями в усіх сферах і навіть залежать від них. Отже, поінформованість і знання керівників компаній щодо ролі та значення екоінновацій для компанії є надзвичайно важливими. Будь-яка діяльність, а особливо еколого-інноваційного характеру, потребує специфічних фінансових ресурсів та можливості їх отримання [1]. Не слід забувати і про роль держави. Уряд в рамках своєї економічної політики повинен створювати стимули, програми та інструменти, що сприяють екоінноваціям і стимулюють в керівництві польських компаній сміливість брати на себе ризик у нових сферах діяльності, особливо в екологічних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Burzyńska D., Hajdys D. Ecoinnovations in the Enterprises. *Determinants and Sources of Funding. Acta Universitatis Lodzensis. Folia Oeconomica*, 2021. № 1(352). С. 63–86. URL: <https://doi.org/10.18778/0208-6018.352.04>
2. Eco Innovation Observatory: Methodological Report. 2012. URL: <https://www.eco-innovation.eu/index.php/reports/methodological-report> (дата звернення: 7.08.2023).
3. Graczyk M., Kaźmierczak-Piwko L. Uwarunkowanie dla tworzenia wiedzy i innowacji ekologicznych w przedsiębiorstwie. *Studia i Materiały Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Wiedzą*, 2011. № 45, S. 110–120.
4. Koźuch M.. Inwestycje ekologiczne a konkurencyjność przedsiębiorstw. *Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania*, nr 25, s. 2012. S. 331–342.
5. Urbaniec, M. Towards Sustainable Development through Ecoinnovations: Drivers and Barriers in Poland. *Economics and Sociology*. 2015. vol. 8, no. 4, pp. 179-190. URL: https://www.researchgate.net/publication/288038811_Towards_Sustainable_Development_through_Eco-innovations_Drivers_and_Barriers_in_Poland (дата звернення: 15.08.2023).

ПРОБЛЕМИ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ПІД ЧАС ВІЙНИ

Кузенко В. Р.

здобувач вищої освіти

Донбаської національної академії будівництва і архітектури

Беззубко Б. І.

кандидат наук з державного управління, доцент,

доцент кафедри менеджменту

Донбаської національної академії будівництва і архітектури

Актуальність дослідження полягає в тому, що війна не тільки призводить до гуманітарної кризи та страждань людей, але також суттєво впливає на трудові відносини в країні. У таких умовах масове безробіття стає серйозною проблемою, оскільки військові дії знищують інфраструктуру та підприємства, що призводить до звільнення працівників та втрати їхніх джерел доходу.

Згідно з даними Європейської Бізнес Асоціації понад половині українських підприємців вдалося відновити свою діяльність з початком війни. Однак, всі підприємці зустрілися з непротими викликами, щоб «протриматись на плаву» [1].

Під час війни спостерігається погіршення умов праці. Продовжувати роботу стає небезпечно через наявність військових операцій та ризиків для життя та здоров'я працівників. Багато людей змушені займатися небезпечними або незаконними видами праці, що створює додаткові загрози для їхнього благополуччя та безпеки.

У київських бюро правової допомоги спостерігається збільшення кількості звернень, пов'язаних з трудовими правами. Під час консультування українці висловлюють своє обурення щодо нечесних дій деяких роботодавців, які, скориставшись ситуацією воєнного стану, незаконно відправляють своїх працівників у неоплачувану відпустку, намагаються змусити їх піти з роботи або навіть примушують перейти на неповну ставку. Також існують протилежні